

DOI 10.36074/logos-11.11.2022.04

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ПОЛЬЩІ: ЕТАПИ ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

ORCID ID: 0000-0003-2796-9586

Худик Наталія Іванівна

асистентка кафедри туризмознавства і краєзнавства
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

УКРАЇНА

Постановка проблеми. В сучасних умовах ринкової економіки сільський зелений туризм є однією з форм вирішення проблем розвитку села і одночасно однією з форм задоволення потреб тієї частини населення, яка зацікавлена у відпочинку і оздоровленні у сільській місцевості.

Беручи до уваги досвід закордонних країн ведення сільського зеленого туризму найбільше значення для України має досвід, набутий безпосереднім до Карпатського регіону сусідом – Польщею.

Визначення поняття агротуризм в Польщі трактується як форма відпочинку в умовах, що наближені до умов села та сільської місцевості. Для жителів села діяльність пов'язана з наданням житла туристам є додатковим джерелом доходу. Агротуризмом можуть займатися як окремі особи, що надають житло (малі сільські господарства) так і великі сільські господарства об'єднані спільною діяльністю.

Польська агротуризм крім проживання в будинку з сільським побутом та харчування місцевою колоритною їжею передбачає також використання туристами інших послуг, які є досить різноманітними на селі. Це і допомога власникам на фермі, і можливість порибалити, заняття мисливством, катання верхи на конях, застосування навиків художніх ремесел (в'язання, вишивання, плетіння, гончарство і т.п.). Також туристи мають унікальну можливість перебуваючи на природі, серед сільських пейзажів брати участь в місцевих народних обрядах, готувати притаманні для регіону перебування страви, випікати за місцевими рецептурами хліб, займатися сироварінням, готуванням м'ясних делікатесів та ін [1].

Отже, польський агротуризм власне і є сільським туризмом, оскільки передбачає відпочинок з фермером, на його ж фермі. Поряд з цим, можна спробувати страви якими харчуються господарі, поратись по господарству та на полі, займатись тваринництвом та вирощувати городину [2].

В Польщі на законодавчому рівні поняття та принципи ведення сільського туризму розмежовуються від інших видів послуг, що надаються туристам у сільській місцевості [3].

Основним завданням агротуризму в Польщі є популяризація туризму головню на сільських територіях, підвищення рівня доходів сільського населення, підвищення привабливості сільських регіонів, розвиток інфраструктури на селі, виробництво сувенірної продукції та всебічний розвиток сільських ремесел та місцевої культури.

Стрімкий розвиток сільського туризму в Республіці Польща розпочався у 90-ті роки ХХ ст. З цього часу умовно можна виділити чотири етапи розвитку сільського туризму.

Початок 90-х років ХХ ст. є **першим етапом** розвитку сільського туризму в Польщі. Для туристичної галузі Республіки Польща це перший досвід ведення нового виду туризму і розуміння того, що і в селах на туризмі можна заробляти. Для цього етапу характерним є те, що:

- популяризацією ідеї займатися сільським зеленим туризмом, переконанням сільського населення у необхідності переоблаштування своїх господарств під новий вид діяльності та навчальною роботою займалися новостворені сільськогосподарські державні дорадчі служби;

- в цей період було реалізовано безліч туристичних проєктів, які мали на меті демонстрацію позитивного досвіду ведення сільського зеленого туризму в західноєвропейських країнах;

- сучасне Управління фізичної культури і туризму (Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki (GKKFiT), 1960 р.) відіграло важливу роль для розвитку туризму на сільських територіях, оскільки видавало брошури, путівники, каталоги, які поширювали інформацію про сільський туризм, як новий вид відпочинку та дозвілля;

- на популяризацію туризму на селі також впливали громадські організації, які створювались на той час. Це насамперед, Polskie Towarzystwo Tatrzańskie (1873-1950 pp.), Polskie Towarzystwo Krajoznawcze (1906 р.), Poznańskie Towarzystwo Krajoznawcze (1913 р.), Liga Popierania Turystyki (1935 р.), Spółdzielnia Turystyczno-Wypoczynkowa «Gromada» (1937 р.)

Друга половина 90-х років ХХ ст. дала початок **другому етапу** розвитку сільського зеленого туризму в Польщі. Характерними особливостями цього етапу є:

- зростаюча необхідність об'єднання зусиль та можливостей сільського населення, що надає житло туристам для підвищення якості своїх послуг;

- створення регіональних товариств сільського туризму, які власне і мали на меті підвищення якості та розширення послуг, що надаються сільськими господарствами. Ініціаторами їх створення на той час були сільські жителі;

- значну роль в створенні та діяльності таких товариств мав UKFIT (Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki, 1991-2000 pp.);

- створена в 1996 р. загальнопольська федерація агротуристичних господарств «Господарства гостинні». Основними функціями федерації була сертифікація нічліжної бази сільського туризму, встановлення контактів з агротуристичними організаціями європейських країн, видання путівників та каталогів з сільського туризму;

- запроваджені з 1995 р. через Агенцію реструктуризації та модернізації сільського господарства пільгові кредити, які в основному надавались для розвитку агротуризму та малого підприємництва на селі.

Третій етап розвитку сільського туризму розпочався у 2000 р. Однією з головних особливостей цього періоду була зміна організаційної структури туризму в Польщі. Діяльність Польської туристичної організації (POT), створеної 1 січня 2000 р., та її товариств, що функціонували в усіх регіонах Польщі сприяло налагоджуванню співпраці між органами самоврядування різних рівнів та суб'єктами туристичної індустрії. Організаційні зміни відбулися і у діяльності агротуристичних господарств, зокрема почали надаватися агроєкологічні туристичні послуги у тих селянських господарствах, які займалися органічним землеробством, засновувалися так звані навчальні господарства, тобто ті господарства, які забезпечували відпочинок дітей та школярів під час шкільних канікул.

Четвертий етап розвитку сільського туризму в Польщі характеризується залученням інноваційних підходів та європейського досвіду у сільському туризмі. Велика роль у розвитку і популяризації сільського туризму відводиться локальним спільнотам. Перш за все, їх залучали до розробки та реалізації локальних стратегій розвитку сільських регіонів.

Популярні у Західній Європі та мало відомі на той час у Польщі, тематичні села, стали однією з перших інновацій у сільському туризмі. Вони мали стати специфічним та неповторним засобом, який стосувався усього села та його жителів і мав на меті активізувати та розвивати місцеву економіку. На початку 2010 р. у Польщі налічувалось до двадцяти сіл такого унікального типу. Наприклад, Сераково Славенськіє – "село хоббітів", Домброва – "село здорового способу життя", Вилатово – "село НЛО", Івенціно – "село кінця світу", Подгурки – "країна казкових героїв", Папроти – "село лабіринтів і джерел".

Інноваційний підхід, який стосувався створення туристичних кластерів в польській туристичній індустрії, став ще однією особливістю цього періоду. Головним завданням туристичних кластерів було створення сприятливих умов функціонування суб'єктів малого підприємництва з обмеженим потенціалом розвитку. Перший такий туристичний кластер було названо "Бескидська 5". До його складу в 2005 р. увійшло п'ять гмін з містом Устронем. На початок 2009 р. у сільському туризмі Польщі функціонувало кілька таких кластерів, серед них: "Культура любельщици", "Кристал Європи", "Сонце регіону" та інші.

Отже, популярності серед туристів сільський туризм у Польщі набув на початку 1990-х рр. Цьому сприяли ряд чинників: від соціально-політичних реформ у Європі в цілому до зміни економічної політики, посилення євроінтеграційних процесів в самій Польщі зокрема. Завдяки зростаючому попиту серед туристів та стимулюючій політиці держави, сільський зелений туризм впродовж 1990-х рр. у Польщі зазнав якісного і кількісного рівня свого розвитку. Сільський туризм для країни і досі є джерелом розвитку для депресивних у виробничому і ресурсному значенні регіонів [4].

На сьогоднішній день у Польщі сільський туризм розвивається дуже нерівномірно. Така нерівномірність розвитку пов'язана з природними особливостями регіонів; станом їх економічного розвитку; історичною спадщиною; географічним положенням регіонів Польщі та відмінними особливостями і традиціями відпочинку.

Список використаних джерел:

- [1] Дзудзяк, О.А. (2013). Порівняльна характеристика розвитку сільського зеленого туризму (агротуристички) в західних регіонах України та прикордонних регіонах Польщі. Вилучено з: https://tourlib.net/statti_ukr/dudziak.htm.
- [2] Ніколайчук, О. (2020). Політика туристичного брендингу для просування національного туристичного продукту: досвід країн Центрально-Східної. *Галицький економічний вісник*, (2), 64–77.
- [3] Ісаєнко, В.М., Ніколаєв, К.Д., Бабікова, К.О., Білявський, Г.О., Смирнов, І.Г. (2014). *Стратегія сталого розвитку (туристична галузь)*. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова.
- [4] Світовий досвід організації сільського туризму. (2009). Одеса: Центр розвитку та правової підтримки села.